Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРОДЛО

Советски Союза Коммунистическа парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 7 август, 1973 шу. ● № 94 (5354). Мах 2 кеп.

ЦХЬА ФИЙГ ЦА БОЙТАШ ЧУДА КХАШКАРА ЯЛАТ

ДАЬХЕННА—ДУККХАГIА РУЗКЪА

Грозненски района колхозаша еовхозаша ялат чуийца йовла гарга кхачарца чакхбоккхаш латт ахархочуна эгтара бекктохкаме гIа йола эа.

Ялат чуэдуча хана де дезараш дукха худ механизаторий. Ух шера хIаьта а, хIана аьлча ялаташ ка база болаш, шеран лаьхен хиннад. Ялат ¡ лерттIа чуэнар шоьех тайна долга а хоша болх бу районца механизаторашца. «Цхьа ка кхай тIеи, цхьа бургинг чеден бутаргбаш» аьнна украински комбайнерашца дIадолаялаьр хьалхалъар тха районо механизаторашца.

Дика хьийкъад районо кхашкара гурахьз дийна ялат. Цхьабакъда, лачаха хьалашка чуэц из, хекг-кеста дедача доггIана сиз ха ялат чуэнлера тIехьадоах. Цул совгIа хIара комбайно ле дезар дукха ла — 250 гектар. Цу хьалашка ялат чуэца хала да. Хьато йоккха опыт, хьинар долча комбайнерашца шоай деррига нисъан тIадахьйтад тIехьа та тетташ ялат чуэнара.

Совхоза гурразаь а хозадмобзаш мероприятеш оттайар совхозашен колхозашен дIахьа боахам план кхоачашъяра совгIа чарлучох пятилетка дIадахаш пин шера тIадаьса декхар а пачахъалкхенна дIедала.

Районна партийн организацие бокхха пачхьалк тIабоайт ялат ду хкаIгIа бокхачу. Районо боахамца чуэнаьнарг дIадийца дукх пхиъ ялат. Биина пайда а эцаш ялат дIадув ьалаттан цердара торонан тахкар. Из дика гIулакх дIелоладир ! Мая цIерагIа долгона кхачаташ. Цар дIадолалар мо га а деп КПСС Грозненски райкоьа боозаний ерригача партийн организацей теркам гIаберзабир цIаро боахамо ялат дIахьа кхоачаш ерригача торонаш оарцагIъяьха хьинаре кхъеьарца.

Пиншлошъеча объединение дукхагIкоачаш управленина дикка вIашIтIехьякхка экономе реман лелаорзи мехкдалъта, гIишлон материалаш, электроэнерги, кхоачеш дIаIийтIарахи белгIалара толамаш дальлаар.

Кхоачам ба. 1972 шера ерригача объединени хьайийача: металл — 92 тонн, цемент — 645 тонн, гIишлошъеран — 645 кубинчеи метр, электроэнерги — 45 эзар киловатт кхоььй аьлча, шера гурахьеи бIаьстан ихьеи дув ялат 46,6 эзар гектар хинна ух шера 48,8 эзар гектарга кхоачадеш.

Ала деза, цу лаьтта ух шера хьаьхинна хьувкъам ши-шеIга ца хиннадеш. Соаька — ялат чуийца хиннад. Ялат ¡ лерттIа чуэнар шоьех тайна долга а хоша болх бу районца механизаторашца.

«Цхьа ка кхай тIеи, цхьа бургинг чеден бутаргбаш» аьнна украински комбайнерашца дIадолалаьр хьалхалъар тха районо механизаторашца.

Дика хьийкъад районо кхашкара гурахьз дийна ялат. Цхьабакъда, лачаха хьалашка чуэц из, хекг-кеста дедача доггIана сиз ха ялат чуэнлера тIехьадоах. Цул совгIа хIара комбайно ле дезар дукха ла — 250 гектар. Цу хьалашка ялат чуэца хала да. Хьато йоккха опыт, хьинар долча комбайнерашца шоай деррига нисъан тIадахьйтад тIехьа та тетташ ялат чуэнара.

Совхоза гурразаь а хозадмобзаш мероприятеш оттайар совхозашен колхозашен дIахьа боахам план кхоачашъяра совгIа чарлучох пятилетка дIадахаш пин шера тIадаьса декхар а пачахъалкхенна дIедала.

Районна партийн организацие бокхха пачхьалк тIабоайт ялат ду хкаIгIа бокхачу. Районо боахамца чуэнаьнарг дIадийца дукх пхиъ ялат. Биина пайда а эцаш ялат дIадув ьалаттан цердара торонан тахкар. Из дика гIулакх дIелоладир ! Мая цIерагIа долгона кхачаташ. Цар дIадолалар мо га а деп КПСС Грозненски райкоьа боозаний ерригача партийн организацей теркам гIаберзабир цIаро боахамо ялат дIахьа кхоачаш ерригача торонаш оарцагIъяьха хьинаре кхъеьарца.

Пиншлошъеча объединение дукхагIкоачаш управленина дикка вIашIтIехьякхка экономе реман лелаорзи мехкдалъта, гIишлон материалаш, электроэнерги, кхоачеш дIаIийтIарахи белгIалара толамаш дальлаар.

Кхоачам ба. 1972 шера ерригача объединени хьайийача: металл — 92 тонн, цемент — 645 тонн, гIишлошъеран — 645 кубинчеи метр, электроэнерги — 45 эзар киловатт кхоььй аьлча, Ахчанца лаьрхIача 43—45 эзар ссма маьха ба баь пайда.

Управление аппарата питата комплексаш яраха балхаз наьх мукъабалийтарахи 1972 шера 198 эзар сом кходир.

Рационализацеи керда предложенеш производствена хьокехзаркарахи хиина экономически пайда 40 эзар сом дар.

Кхъьегам тоабаь вIашIтIехьбакхара, гIишлон - монтажни боахаш дикал лакха йолаш хIлийтара, гIишлоп хьалъю ха лоаIъера объединене гIишлоп хьалъева управление производствена юкъехкъух якорднни аккордно - премиальни системаIа алани йIдеча цу группа болх болой кхъьегама оьсарле 2,5 процент лаьхьар, хIъьта ишшта гIишлош хьалъяра дIайода ха лоаIъенна хилар. Ха лоаIъярах кхы тIа а 200 эзар сома гIишлон - монтажни балхаш даьд. Хинна экономически пайда 3,5 эзар сом да. КПСС ЦК-ан, СССР Лакхехьарча Совета Президиумнан, СССР Министрий Советен «СССР хьаьв 50 шу дизара» хетаьл хиннача торжественни заседани КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева дьаьча исторически къамьалон йиштта КПСС ЦК декабрьски (1972 шу) Пленума решенеши воздействи ярца объединене предприятей коллективаша хьалхарча деношка дена къовсам лоаттабу йIсларIга питилетка кхоадалIга кхоадамбеча шера тIаIийца ялаиоь заданеши социалистически декхарашн хьалхарча кхоачаш дара.

Ухх шера ца бетта-бетта плап кхоачадеш хьабоагIа гIишлошъераш. Йишта геноодряднни гIишлон-монтажни балхаш чакхдаьра ах шера план 107 процент, хIъьта кхоьоошиеи договоран гIишлоп хьалъяра дIайода ха лоаIъенна хилар. Ха лоаIъярах кхы тIа а 200 эзар сома гIишлон - монтажни балхаш даьд. Хинна экономически пайда 3,5 эзар сом да. КПСС ЦК-ан, СССР Лакхехьарча Совета Президиумнан, СССР Министрий Советен «СССР хьаьв 50 шу дизара» хетаьл хиннача торжественни заседани КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева дьаьча исторически къамьалон йиштта КПСС ЦК декабрьски (1972 шу) Пленума решенеши воздействи ярца объединене предприятей коллективаша хьалхарча деношка дена къовсам лоаттабу йIсларIга питилетка кхоадалIга кхоадамбеча шера тIаIийца ялаиоь заданеши социалистически декхарашн хьалхарча кхоачаш дара.

Ухх шера а бетта-бетта плап кхоачадеш хьабоагIа гIишлошъераш. Йишта ге

КОММУНИСТАША ХЬАЛХЛЕ А ЛЕЛАЕШ

Денгара-денга шеранга даржаш латт Грозненски районе боахамашка яхат чуэнара бахлан. Гlар-тата айдаь болу бен я кхашка комбайнашан автомашинашна, Ийслагlча пятилетка кхоалагlча, хоадамбека шера ялатах етта машинашн ихьышнена тlехьа вож а йолаш хьаухаш я хьаттаяккха. Бlарг хьестан ба я латтаяь хьукъкан. Юкъера дахрlача хlара тектара тlара чуэн 25 центнер а кхы дукхагlа а ялат.

Юрташкарча партийин организацеашта хlинэ хьалхашка латта кертгера декхар ца кахулда сихгlера доа па деши ялат чуэнара вlашгlехьлаккхар. Цу тlехьа хьалхагlе а оттайар планаш, белгалдар хьалда декхарадь. Цу тlа чакхдолаш дац районе коммунистий декхар. Цар дакм тlахьожам лоаттабу ялат чуэнилга мишта лед хьожаш, шоашкара хьокхам а тойташ парте боаларашт цар оарцагlбоах ялат хашнахьен доа па деши чуэнна даккхара.

Районе коммунисташа дика кхетадеу лаьтта леладерий хlинэ цlенкашта экзамен хилар. «Ялат сихен доа па деши чуэнарда вай» аьнна тlахьехам бабе украинеки комбайнераша. КПСС Центральни Комитета кхоабалъен йоле ца инициатива чlоагlга хьалъяьший грозненашна.

Украинеки ялаташ лелаДерзша пlадолаДь дика тlулакх шолг ххаш леладерашта дlаДобзийтаи ба бlаьш агитатораш политинформаторашна. Шолг лlайлга дешашеен шоашкара хьокхам гойтарцен лаьтта леладераш цар оарцагlбоах ялат чуэнара бабхаш чехкан дикеи кхоачашлара, цхьаъкха фийг кхай тlа па улиташ дерргна ялат цlендаь чуэнара.

Хlинэе я боззаш я дикагlболча агитаторийн политинформаторийн шеграш. Царех цаг ва Цхьолагlча мая цlерагlча, колхоза коммунист Шагаев Евгений Васильевич. Моттигерча ялаташ леладерашта езалуш я опыт йолча агитатора оа йоха бесеДаш. Дегчу дужаргдолчча тайнара дуьш цо механизаторашта иЬслагlча пятилетка кхоалагlча, хоадамбека шера ялат сихен цlендаьш чуэшлара мел боккхача лоархlаме да.

— Цхьаккха ка лаьтта па буташ..хlара минут эхьа цо йолеш чуэна деза ялат, — белгалдоаккх дамм агитатора шиЙ беселга.

Толашгlболча комбайнерий Хаджимурадовех, Пронишен, Шаеповех цхоккамаш а тойташ, агитатора дувш доккхий толамаш дахара хьинаре кхъьера десарах.

Шоашта хьалхашкара бехкторхам болзашу ялат чуэна болабелар «Атагинский» совхоза коммунисташ а. 10 балха дийнахь лерригга ялат чуэнна даккхя вышна бохкама ялаташ лелаДеращта хьалхашка декхар оттадир партийин организацеашта.

Хьукъкам чуэна цlкатгера пlабалар совхоза шолгlачlа отделе не лаьтта леладераш. Пхеадгlа шу ду цу отделенена опыт йолча агронома Исаев Заьламха кулгалду. Дукха болх бар отделене коллективо хьокъашбе безар. Дерргга чуэна дезар 1200 гектара тlара ялат да.

Пхийта комбайн я хьукъкам чуэшан. Къьсстта дика болх бу комбайнерша бежаряша Сутаеграгlар Iаьласи Татаси, Гайтамиров Оалхазара. Опыт йола механизатораш ба уж, хьалхара шу дац ялат чуэнача мар дакъа лоаиа. Бlубенна дехк комбайнераша шоай агрегаташ, дам хьалхе делаю. Царех хlаранне дийнахь чуэн 10—15 гектара тlара ялат. Из нормал дикка дукхагlа да.

Транспортникаша юкъе хьалхара моттиг лелаеш хьаоагlа комсомуиец Исмаилов Салман. Хlара деношка хьалхашка сецаьнга, хlара шу дlаъьу 30 тонн совгlа ялат. Цунна хlинэ ваьнна хьокъашбе шолгlачlа класса шофер Читаиров Мами а. Соахка ялат чуэнача хьона кlезига «Молнеи» врахийданчар тун сийна, центральни усадьбе массесхаза Ше байраьх урагlлдкийтар. Ухх цера ххй а дикагlа кхъьераш хьавоагlа из. ШиЙ деша да ва Мами.

Ялат чуэнара чlоагlга новкъарлеиаш ю лелхача доггlаша. Цунна хьа партийин организаце пайда эц балха тайп-тайнара формаех. Масала, шоллагlча отделене ялат чуэнача хьога болу. Белгалдаш партийин группа вlашагlьеллаяь. Цунна керте оттаваьв опыт йола механизатор коммунист Пучаев Лъча.

Уьхаза кхай тlа бlархавайра тхона кхсрамзлен техника инженер Хамзатов Султан. Из ва ялат чуэнача юкъа вlашагlьеллача халкъа тlахьожама поста кулгалдеш. Ше бе доаккача тlаьхьа тlа дlаъьэю по ялатах етта, кхай тlа-ра дlайола автомашина, хьата сарахьа вlаши ийлсу дlаъьадар хьатта дlакхаьна автомашина, хьата сарахьа вlаши ийлсу дlаъьадар хьатта дlакхаьна автомашина, хьата сарахьа вlаши ийлсу дlаъьадар хьатта дlакхаьна автомашина, «Технопомощь» яха автомашина, ухьаза я электросварка яха йола агрегат, делкьайна бlайха кхача кийхбу.

Дерргга балхаш комплексгlа лел. Комбайнашта тlехьха ча вlашкаоазаш волоккушаш я, тlахкха цох кхай бисте аргlам ду. Чах мукъашхьача участкашна дlайоьл иохараш селлкаш тlе-хьадийза трактораш. Хlинэе а дукха гектараш тlа дlайийнай шоьлагlа юкультурех.

«Атагинский» совхоза шоллагlча отделене лаьтта леладерий бlарг хьестан ба ялатий хьукъкам. Юкъера хьарлача хlара гектара тlара 30 центнер ялат чуэна. Уьхаза долле хlама ду ялат сихен доа па деши чуэнна даккхара. Цига хьалхарча муглаташка латтарадь коммунистан ба.

Ялат чуэнача юрташкарча партийин организацеша бооржабаьлча балдаях дика беркат доал. Райопе чуэна дезаш хинна дерргга ялат 44207 гектар да. Хlинэле а цох чуэнйад 38929 гектара тlара ялат. Заданех паччахьалкхенга дlадала дезар 17000 тонн ялат да (хьажкlаш йоацаш), ялат дlайийеча пунктанка хlинэле а дlадахьийтад 15000 тонн цlена ялат.

Хьукъкам шоаш чуэнна балаорахь паччахьалкхенга ялат доккаре планаш ихьоачашарехи хlинэле а рапорт деннад «Юбилейный», № 2 йолча бакъдаларий-шурий, «Загорский», № 3 йолча сомийбахьадаларий, «Аргунский» яхача совхозаша а, 1-ча Мая цlерагlча колхозо а.

Заданех 800 тонн йолча, 1010 тонн ялат паччахьалкхенга дlаДеннад «Загорский» совхоза лаьтта леладераша. Юкъера дахрlача тlара гектара тlара 29 центнер мукки 26 центнер хlан чуэнйад совхоза ялаташ леладераша.

Из долла хlама ваьшгlехьдаьлнад района коммунисташа шоашкара хьокхам а гойташ, ялат сихен доа па деши чуэнна даккхара яьржача социалистически декхарца ваьхьаш шура. 1180 килограмм дlаъьар, тлан 1040 килограмм йолча. Хlаьта дlадахьача шера 1 июль тlакхоачаш колхозе цхьан тlатlара яьккха хlинэ 985 килограмм шура мара яларе, паччахьалкхенга ехнар — 955 тонн яр.

Дlадахьа а я шуд хьалхара а шераша пайдаца уьх шера Ленина цlерагlча колхоза кхьаьгамзона даьха толамаш доахяй дебабарца мара бувзам болаш доа ьаьча бакъьаьха хургдаш. Уьхаза гlагlерга кььхьайгад цу хьокхамашка кхача гlерташ кулгалхоша, специалисташа, бохкпоша.

Къьсстта терхам тlабохийт колхозе хьайбаш леладерашта юкъе социалистически яьк лелаяра, пашха болдаларга моральни материальни безам сообаьхьара.

Кхоь шурий - товарни ферма я колхозе. Хlара бетта яттлагlча дийнаъь фермай болхлоша баьнна болаш, социалистически ялат тlоаргlа оп хlара бригаде собрани хул. Собране дуьш хиннача цхоачашбоширех, дикагlболча бохкпоша толамех. Цар дlаъьа оьшу кхоачашбоашара. Юкъера дахрlача пашхьаш белгалдоах, шолг йолча пашхьаш тlекхоачашьяьча доирашта ахчаш премеш тел. Иштта, бетта шу 1-ниер деш 18-тоннерах 6500 килограмм совгlа шура йохкаяь доирзана 25 сом, 6000 килограмм совгlа яьккхачоа — 20 сом, 5900 килограмм совгlа — 15 сом, 5100—10 сом, 4800 — 5 сом ахчаш премеш тоа. Ахчан премешду дикагlболчу бежа 1-ниге а.

Масала, июнь бетта шолг балха нормаш тlекхоачашьярах 24 доирзана ахчаш премеш елар. Эгlара йоккхагlа 25 сом премеш балха нормаш тlекхоачаш а еш социалистически яьтlа хьалле яьккхача Насучаева Фусина елар. Цаьта доирзашта юкъе яьржача яьха ах шера итогех хьалде Яхиева Марема яьккхар. Хlара кхоачаш 1аттагара план 1280 килограмм йолча 1469 килограмм шура яьккхех до ша шера. Иштта дика кхъьег доирзаша Агеева Елена, Байбабгlрова Кадиг, Морозова Мария, Дамаева Сонис. Царех хlараие юкъера лаьрхlача 1аьлаи 1аттагара ит-пхьайта кислграмм шурга йоккхх хlара дийнахь.

Молларгlча ферма доирзаша дезка толамаш дукхагlча дакъе бевгlа йуй балхах тайпа да. Из дика кхетадеу хlара ферман ветврача. «Царна юкъе къьсстта дика кхъьег Чунчаев Нурида, Лукашин Ивана, Абубакаров Доккус, кхмчар.

Цахьадаш йоаккхе ю колхоза кулгалхоше, специалисташа продукци алсамъяккхара, цунга дlаъьода мах локкбе йиш кулиЙтаи пола жерда тороиаш тучаккара, уж балха юкъекхьалъера.

Хьайбашта кlалхьарцар дий мара кхы тайпа эцаш лаьрхlача колхозе чах. Цхьабакъда дlадахьача Iай дукха белоч йолча тайп-тайнарча комбинаташ я. Цига гlертеташ кийдаь ча тийлар хьайбашта. Цу тайпара кийчаьлуш тlехьагlа чаьрга хьоначаш 0,25 доаккъара единицгара 0,40-иге кхачалца даккхера. Дика йол санна дуар доахана кийдаь ча.

Цу тlулакхо лохбир хьайбашара йоаккхача продукцера jlабола мах, комбикорма, силоса, сенажа, кхыча мах болча доаккъарашта кхом бе йиш а хилийтар.

Хlара шера доаккъара лаьрхlа дуьхьа тайп-тайнара культураш хьеоу колхозе. Хьалха лаьрхlа участок хьакъоста а ца еш дерригача кхай тlа доаккъе тlехьеш хьайбаш. Из бахьан долаш доажаш дозка хьайбеша чоучуа дуьхьагlа ферма тlе бетташ боайбора бувзам. Цох чlоагlа зе хулар боахама. Из кхоачамбоашер юстардакхкхара ийкъ а дехар специалисташа. Дlаъьакача шера дерз электрофицирование бежа 1уй новкъостача доаждаду доахан. Цу способаГlъ хьайбаш доажадаро кlезигагlа лаье 60 процент доаккъара кхом бу.

Цу тайпара дика пайда душ кхы а дукха тороиаш юкъекхийлай колхоза специалисташа хьайбаш боахаме.

Колхоза кхъь ферма юкъе яьржача социалистически яьке «Ленина цlерагlча» колхоз. Хьайбаш Байбатыров Микаила кулгалдеча шоллагlча ферма коллектива яьккхар. 115 процент яхоачаццир ну коллективаца культура яьккхара пз паччахьалкхенга йохкарап ах шераре социалистически декхарап. Иштта чяккхалькхар ах шу цкьоалагlча ферма коллективе а. Цхьабакъда кlалхьарца шуьга йохкара ах шера плап кхоачаш.

Фуд цун бахьан? — хаттар ду из колхоза керттерча зоотехникага М. Ибрагимовга.

— Хьалхарчеи шоллагlчеи ферман кулгалхоша ер цу дlаДолалочча деш хьалдаьлна йоаккхе ю дояркай, бежа 1уй, кхыча болхлой къьсстара дисциплина, барт чоагlбара. Цудухьа дика да цар дозка толамаш а. Хlаьта кхоачагlча ферме тlехьхарча биъ бетта мара тоиеиначча къьсстара дисциплина. Январь, февраль, бетташка дуьхьа доярхаш тlехьабуьгар, Хlаьта цхьаккха бахьан доашаш балхаа ара па доалаш мотгиган а яийслора каст-жаста. Цудухьа шура яьккхара хьалхарчеи шоллагlчеи фермаел дуьхьа тlехьабеш яр кхоалагlча ферма коллектив а хьалхарча шин бетта. Из бахьан волзи кхоачашьоалзаар цу ферма коллективага шура йохкара ах шера план кхоачаш.

— Балха дисциплина телхаеш хинна доярхаш балхара дlаъьа езаш хилар, — дуьш М. Ибрагимова.— Хlинэ кхоачеи ферма коллективаша дика къьсстара толамаш доахаш болх бу.

Тlадоагlча Iай чусоадалъ хургдолча хьайбашка дика Iа даккхийтара тlетелла кийчо еш ба хlинэ колхозхоай.

План 2506 тонн йолча 2720 тонн сенаж, 600 гаргта тонн йолча, 650 совгlа тонн ю Iалашдаь доахаме кlанхе. Цуга совгlа эрий тlаьмалена бабиеки эспарцетаи плап йоацаше а 3600 тонн силос еллай колхозе.

Бокхха теркам тlабохийтаб колхозе хьайбашта баьца витамини хьоар кийчдара. Хlанэле 440 тонн Iалашдаьл хьоар.

Из толам бакхъара чlоагlа новкъостал дир кхоалагlча трактерпо - кхаи леладеча бригада бригадира Гончас Сухотко Михаила яьда рационализие. Цунна рационализацеи, вьяьа реконструкце кхоаза лакхйир баьцъ хьоар доаккача АВМ-0,4 агрегата производительни мощность. Иштта, дийнахь цун 60 агрегата хьалха 2,5—3 тонн мара баьца хьоар доаккхаш хиналеше, хlаьта юкъера лаьрхlача 8 тонн доаккх.

План 150 тонн йолча хlанэле 130 тонн баьца витаминни хьоар лехка баьннаб колхозхой паччахьалкхенга. Хlара тоннех лиуи лолча 120 сом ахчаи совгlа комбикорм ду цо хьоаш.

Хьайбашта нохла баьцъара доаккъар лоаттадара ха яьаьхара гуьрахь аййна культураш чуийача кхашка 600 гектара тlа хьажкlаш лаье лерхlаи ба колхозхой. Хlанэле 460 гектара тlа дlайийнай уж.

Цу тlулакхо торо хулийтарьяи Iаи замалахь чусоадалъча хьайбашта Iалашдеш долча доаккъара кхом а, хьайбашара хlанэ йоаккхаш йола шура лаьгl па яйийта а.

Иштта торонех бизза пайда а яцаш, ийслагlча пятилетка кхоалагlча, хоадамбека шера шоашта тlаййа декхарадь толамаш кхоачашдара беррига иэа тlабхийта кхъьегаш да Ленина цlерагlча колхоза хьайбаш леладераш.

М. ХАМАТХАНОВ.

Бурув тохара установка

Цхьа шу хьалха Старогрознески буруь тохара управление лаьтта чеиаш тоххархочо — коммуниста Заярций Михаила кулгалдеча бригадана «Инженальная» яхача скважине 5115 метр кlоарга удла мелохи мехкдаьтта рузька корададьл.

Хlаьта, хlанз цига бурув тохаш я кхы а биъ карта тlеххlоарга тохкама № № 2, 3, 4, 5 йола скважиаш.

Мехкдаьтта лаьрхlа цига саиггадаь, № 6 йола скважина яр йнстеолаш да. Хьае йолаьш цу майдан тlа ворхlлагlа йола «Минеральни № 16» яха буруь тохара установкаш. Скважина хургбоаккх, гlишлоп маттаяьлга йоаккх, пормагlа 260 куьбометр груит дезнига а.

Кеада бурув тохара тlирсаи деча тlаоаздг я керда буровой оборудовани, тlишлоп маттаяьлга йоаккх, пормагlа 260 куьбометр груит дезнига а.

А. ТИЩЕНКО.

ЗАМАНЦА ГIА БОАХАРАШТА ЭЦАШ ШИРДАЬННА ГIУЛАКХА

Назране хиннача сходера

Уьх деношка Назранерча «Электроинструмент» завода йоккхача зале городе бахача ишка сход хилар.

Цига доклад йир районо заведующе нов. Мальсагова. Цо белгалдаьккхар, СССР-а 50 шу дизара хетаяь Леонид Ильича Брежнева яьча доклада тlа оттадьяьча дехкарашка хьежжу лакха идейно-политически, интернационалин, хехтан боаннай республике баьца нах хьалхехбара КПСС Нохчlгlалгlай обкома Х пленумо яь решенеш чlоагlа лоархlам болаш хилар я, уж тlагlерга кхоачашьяьлагlа хlараие шиЙ декхар лархlа дезнига а.

Пленарзбоанаш хуиценнай город Назрань. Уьх тlехьахьа чи-рашка тухаьа хьажжий йоккхий промышленне предприяти тlехьаюсачарна юкъе па ишбсъялар а.

Хоза хе я, хоза вахар да тахан нахага кхььар. Из кхы а беркатгlа, дикагlа, дикайта а гlерташ хьинаре кхььегаш боахх городера, района юрташкара хьаьсгамхой.

Хlаьта а, сколе яьча доклада тlа белгал мадаккхара, дlаъьача заман тlехьадиеача гlулакхашца дуьзаделначча кхоачамбоашцаиа нарчадоах наьсарйой вахар. Доаллаца дакъна къмаица, вай берригача мехко дlадаьга а, дицдалийта а духха ха йола ширдаьнна зуламен гlулакхаш хlинэ а ишбсу царна юкъе. Хlаьта шарех цхьадаргат советски законаш теркал а ца деш хьалха дlаханча заман 1аьлаглагlа наха юкъера гlулакхаш кхетадеш гlерташ, шоашкара хьинаш ишбсу.

Къьсстта кхеране гlулакх да цхьаболча дьяна-ноаноша шолг берани школех къьсстача теркал ца делаш, хlаьта уж лецарах, а доахаш пlагlа 1охуышделга. Тахаиарча дийнахь 8 класс яккхазза я, хlаьта цхьаннаха ца деша а ахчаш боагlачарех 800 сар па городе.

Уж а, кхыдола а ххоачамбоашараш кlезигагlа хургбар городе, нагахьа санна массехк шу цхьаъкха тахаиарша санна йолча схоле хержача комиссе боагlача тайпара болх бан боларе. Лецара хилар из юкъарча вахара хlама тоодар, кхоачашдаь1йилар, зуламаш ца дlаиийтар.

Ала деза, цхьабарш юрто, мехкахьа баьца ишкъаш, цхьаъкха ха ятта вlалца урдув эпаргlолча, пlаь1ер хьаргболча, хlаьта из буташ ахча эпаргlолча наха вий гlолйа, цхьа-на ьЬнадаш цар, шоаш ишгта гlалгlай къамах, цар пахарахьлерах дог лазаш бале. Сар йоагlача лоьзар, сакъердам бергбоашчоха хlама хлайхьаьяш цар из?

Ухказар яр санна йолча трибуна тlа тlа хьал тlа а баьле шьяря къамаьа а дийн шоай йо1 дlалуш ьlала. Йолла дуьхьа урдув доахаш а нах ба вайна юкъе. Хlаьта уьх тlехьхарча хlна можамаш Iо а хийце «моллаьа» буьлрашар а пийсу.

Iадатеи шарийтеи дlта дуьхьа зене хlамаш да вайна юкъе. Хlаьта дуккагlдараш кхиаша дувзаделна а да уж. Уьх1деношка ка ца вайна. Iаьла-Юрта вахача Ельйойлакхан эламгlача сагага дlалелар шиЙ йо1. Нахх гаркал сан цу тайпара кхоначашта, да дезлашта.

— Нагахьа санна цу наха хьаллаьца хоза гlулакх дlа а хьокхаш оаха шерра болх1 баьббларе дуьхьа вайн Iаьла-Юрта вахача Ельйойлакхан эламгlача сагага дlалелар шиЙ йо1. Нахх гаркал сан цу тайпара кхоначашта, да дезлашта.

— Нагахьа санна цу наха хьаллаьца хоза гlулакх дlа а хьокхаш оаха шерра болх1 баьббларе дуьхьа вайн Iаьла-Юрта вахача Ельйойлакхан эламгlача сагага дlалелар шиЙ йо1. Нахх гаркал сан цу тайпара кхоначашта, да дезлашта.

Хlаьта а, сколе яьча доклада тlа белгал мадаккхара, дlаъьача заман тlехьадиеача гlулакхашца дуьзаделначча кхоачамбоашцаиа нарчадоах наьсарйой вахар. Доаллаца дакъна къмаица, вай берригача мехко дlадаьга а, дицдалийта а духха ха йола ширдаьнна зуламен гlулакхаш хlинэ а ишбсу царна юкъе. Хlаьта шарех цхьадаргат советски законаш теркал а ца деш хьалха дlаханча заман 1аьлаглагlа наха юкъера гlулакхаш кхетадеш гlерташ, шоашкара хьинаш ишбсу.

Къьсстта кхеране гlулакх да цхьаболча дьяна-ноаноша шолг берани школех къьсстача теркал ца делаш, хlаьта уж лецарах, а доахаш пlагlа 1охуышделга. Тахаиарча дийнахь 8 класс яккхазза я, хlаьта цхьаннаха ца дешаш а ахчаш боагlачарех 800 сар па городе.

Уж а, кхыдола а ххоачамбоашараш кlезигагlа хургбар городе, нагахьа санна массехк шу цхьаъкха тахаиарша санна йолча схоле хержача комиссе боагlача тайпара болх бан боларе. Лецара хилар из юкъарча вахара хlама тоодар, кхоачашдаь1йилар, зуламаш ца дlаиийтар.

Ала деза, цхьабарш юрто, мехкахьа баьца ишкъаш, цхьаъкха ха ятта вlалца урдув эпаргlолча, пlаь1ер хьаргболча, хlаьта из буташ ахча эпаргlолча наха вий гlолйа, цхьа-на ьЬнадаш цар, шоаш ишгта гlалгlай къамах, цар пахарахьлерах дог лазаш бале. Сар йоагlача лоьзар, сакъердам бергбоашчоха хlама хлайхьаьяш цар из?

Ухказар яр санна йолча трибуна тlа тlа хьал тlа а баьле шьяря къамаьа а дийн шоай йо1 дlалуш ьlала. Йолла дуьхьа урдув доахаш а нах ба вайна юкъе. Хlаьта уьх тlехьхарча хlна можамаш Iо а хийце «моллаьа» буьлрашар а пийсу.

Iадатеи шарийтеи дlта дуьхьа зене хlамаш да вайна юкъе. Хlаьта дуккагlдараш кхиаша дувзаделна а да уж. Уьх1деношка ка ца вайна.

Официальни отдел

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совет хьежар республика торговле Министерстве граждани предложенеш, заявленеш, жалобаш кхоастараш порядкаца.

Министрий Совето белгалдар торговле Министерстве а цунна кара йолча организацеен гражданийн предложенеш, заявленеш, жалобаш кхоастараш порядок кІезиг дукха тоаяь хилар, дукхагІа терко е бахьнаб гражданаш тІаэнара а кхыкъегамой заявленеши жалобаш кхоастара а, цо ІІо ду торговле дикагІа вІашТехьдохаха а деш.

Цунна цхьана гражданий предложеншца, заявленеш, жалобаш кхоастара порядкацара шІенхаттта кхоачамбоацараш хуйит торговле министерстван цунна кара йолча организацеен предприятеешен. Хlанз а ухаш я торговль правилаш телхаяра, торговлен обществении кхачани промышленни товараш дохьхІра вІашТехьдохаха а деш.

Цунна цхьана гражданий предложеншца, заявленеш, жалобаш кхоастара порядкацара шІенхаттта кхоачамбоацараш хуйит торговле министерстван цунна кара йолча организацеен предприятеешен. Хlанз а ухаш я торговль правилаш телхаяра, торговлен обществении кхачани предприятий болхлой гІоЖа хилара, ййлархой е саг терко ца ярах йола жалобаш заявленеш. Кхыстта дукха жалобаш я Грозненски горпищеторги Грозненски горпромторгеи предприятешка.

Рынкай Управлене, горпромторге, ресторанийн, столовейн, кофен тресте кхыча предприятешка гражданий устин жалобийн заявленейн учет дерзІа лелаяц, уж шоай кханнаха кхоастараша тІэхьожам лоаттабаш.

Цхьайолча тинкашка, столовеешен кафешкен жалобийн предложенеши книжка ййдарюша ДІа ма дийхье я ДІалац, наха тургодуча лелаяц. Иштта 1972 шера НГАССР-рга товарий дикалеи торговлеи РСФСР Управлене госинспекце тучаяьккхай жалобаш предложенейн книжкаи доаиаш а гражданаша ДІа ма дийхье а ДІа а деннаа 122 моттиг.

КІеанга ени торговли предприятей кулгалхой граждананна спиначна жалобашца заявленеши, уроженеешна ремонтин балхаан де дезар аьлча бсарам боояш гІа а бахе из гІулакх шоашта хьатІаяи РСУнаькъан. Хоп парна шоаш хьаТІапйца гІулакх сихх сахочаргІаларах пах тешаб. Вожаш гІад а бахе кулге бохь. цар яххар ду. ВІаала болх ЛЯбола а балехь, ДІаХо фу дургда а халежай доаШта ремонта шера хьахийца аьчна Іаг хьаккхе хьатуа а дийр РСУ кассе ДІачуду. Хlаьта из ахча хьакхаьчачаьна хьы саюта РСУнаькъан а бан. Фу бе да из шар дале а наьха дале гар кассе из уллаш хиича? Ийс ет бола цана пяра кадах хьаьгаяи. йоаь. Уж а хьагІа ахчах. Хьа ТІаьгара из ахча юхадаккха вениар шиЙ дЬна духьал а гІоргва. Шу чакхдаллалца тахаяхоана болх ДІаболабергба, яхаш харцо я юшцан заказчикаш тебеш хул РСУ. Тіаццхьа шу чакхдальча вокхарна из ахча эпаш а дан: ДІаэне, пайда хІона баьбан, ыша банко юха ДІадоккхарцІа цунгара из яхаш РСУ кассе улларгІа цун кІезиг - дукха пайда а беш.

Иштта диса мегаш да уж шера коммунизмана цун хьанулдина 22 эзар сом доля ахча а. Шу дІадолаеше болх ДІаболабергба ayна ДІаийлаяр из РСУ-с. Бакъда, чух яьа бутта кесиг Іера ДІадахийта болх хьа-м бабьан.

Бе беза болх уьс тайпара ба. ІалЬаьмате баШха гІирге ба. Иазрачье Московски утягІга хьаалда, диязза вІашТІардаь цІенош. ВІарчІа юрт хиллаг. нах бах цу чу. Хlьта а уж дагІа моттиг чухкийтта хилярца гонаьь мел доло дог1а, деЙ хиЙ цу цІеношта чухьяа. Чудухьа, чудуаш, чудуаш ларда кІаг а дьаье кІолхара лаьтта коачду. Тіаккха докхка дозал лаьтто дан. Из гІулакх баьъан долаш ьъалдаь дукха ха йоашцаье юкъ йийна да уж цІеношт.

Цул совгІа, доккха хІама да иу цІеношта гонаьха трактораш, машиная мотораша хІара ден-бус эсхьа доагаду бензин. Цахаддаш кхоачамбоацараш хуйит торговле министерстван цунна кара йолча организацеен предприятеешен. Хlанз а ухаш я торговль правилаш телхаяра, торговлен обществении кхачани промышленни товараш дохьхІра вІашТехьдохаха а деш.

Цунна цхьана гражданий предложеншца, заявленеш, жалобаш кхоастара порядкацара шІенхаттта кхоачамбоацараш хуйит торговле министерстван цунна кара йолча организацеен предприятеешен. Хlанз а ухаш я торговль правилаш телхаяра, торговлен обществении кхачани предприятий болхлой гІожа хилара, ййлархой е саг терко ца ярах йола жалобаш заявленеш. Кхыстта дукха жалобаш я Грозненски горпищеторги Грозненски горпромторгеи предприятешка.

Рынкай Управлене, горпромторге, ресторанийн, столовейн, кофен тресте кхыча предприятешка гражданий устин жалобийн заявленейн учет дерзІа лелаяц, уж шоай кханнаха кхоастараша тІэхьожам лоаттабаш.

Цхьайолча тинкашка, столовеешен кафешкен жалобийн предложенеши книжка ййдарюша ДІа ма дийхье я ДІалац, наха тургодуча лелаяц. Иштта 1972 шера НГАССР-рга товарий дикалеи торговлеи РСФСР Управлене госинспекце тучаяьккхай жалобаш предложенейн книжкаи доаиаш а гражданаша ДІа ма дийхье а ДІа а деннаа 122 моттиг.

КІеанга ени торговли предприятей кулгалхой граждананна спиначна жалобашца заявленеши, уроженеешна ремонтин балхаан де дезар аьлча бсарам боояш гІа а бахе из гІулакх шоашта хьатІаяи РСУнаькъан. Хоп парна шоаш хьаТІапйца гІулакх сихх сахочаргІаларах пах тешаб. Вожаш гІад а бахе кулге бохь. цар яххар ду. ВІаала болх ЛЯбола а балехь, ДІаХо фу дургда а халежай доаШта ремонта шера хьахийца аьчна Іаг хьаккхе хьатуа а дийр РСУ кассе ДІачуду. Хlаьта из ахча хьакхаьчачаьна хьы саюта РСУнаькъан а бан. Фу бе да из шар дале а наьха дале гар кассе из уллаш хиича? Ийс ет бола цана пяра кадах хьаьгаяи. йоаь. Уж а хьагІа ахчах. Хьа ТІаьгара из ахча юхадаккха вениар шиЙ дЬна духьал а гІоргва. Шу чакхдаллалца тахаяхоана болх ДІаболабергба, яхаш харцо я юшцан заказчикаш тебеш хул РСУ. Тіаццхьа шу чакхдальча вокхарна из ахча эпаш а дан: ДІаэне, пайда хІона баьбан, ыша банко юха ДІадоккхарцІа цунгара из яхаш РСУ кассе улларгІа цун кІезиг - дукха пайда а беш.

Иштта диса мегаш да уж шера коммунизмана цун хьанулдина 22 эзар сом доля ахча а. Шу ДІадолаеше болх ДІаболабергба ayна ДІаийлаяр из РСУ-с. Бакъда, чух яьа бутта кесиг Іера ДІадахийта болх хьа-м бабьан.

Бе беза болх уьс тайпара ба. ІалЬаьмате баШха гІирге ба. Иазрачье Московски утягІга хьаалда, диязза вІашТІардаь цІенош. ВІарчІа юрт хиллаг. нах бах цу чу. Хlьта а уж дагІа моттиг чухкийтта хилярца гонаьь мел доло дог1а, деЙ хиЙ цу цІеношта чухьяа. Чудухьа, чудуаш, чудуаш ларда кІаг а дьаье кІолхара лаьтта коачду. Тіаккха докхка дозал лаьтто дан. Из гІулакх баьъан долаш ьъалдаь дукха ха йоашцаье юкъ йийна да уж цІеношт.

Цул совгІа, доккха хІама да иу цІеношта гонаьха трактораш, машиная мотораша хІара ден-бус эсхьа доагаду бензин. Цахаддаш кхоачамбоацараш хуйит торговле министерстван цунна кара йолча организацеен предприятеешен. Хlанз а ухаш я торговль правилаш телхаяра, торговлен обществении кхачани промышленни товараш дохьхІра вІашТехьдохаха а деш.

Цунна цхьана гражданий предложеншца, заявленеш, жалобаш кхоастара порядкацара шІенхаттта кхоачамбоацараш хуйит торговле министерстван цунна кара йолча организацеен предприятеешен. Хlанз а ухаш я торговль правилаш телхаяра, торговлен обществении кхачани предприятий болхлой гІожа хилара, ййлархой е саг терко ца ярах йола жалобаш заявленеш. Кхыстта дукха жалобаш я Грозненски горпищеторги Грозненски горпромторгеи предприятешка.

Рынкай Управлене, горпромторге, ресторанийн, столовейн, кофен тресте кхыча предприятешка гражданий устин жалобийн заявленейн учет дерзІа лелаяц, уж шоай кханнаха кхоастараша тІэхьожам лоаттабаш.

Цхьайолча тинкашка, столовеешен кафешкен жалобийн предложенеши книжка ййдарюша ДІа ма дийхье я ДІалац, наха тургодуча лелаяц. Иштта 1972 шера НГАССР-рга товарий дикалеи торговлеи РСФСР Управлене госинспекце тучаяьккхай жалобаш предложенейн книжкаи доаиаш а гражданаша ДІа ма дийхье а ДІа а деннаа 122 моттиг.

КІеанга ени торговли предприятей кулгалхой граждананна спиначна жалобашца заявленеши, уроженеешна ремонтин балхаан де дезар аьлча бсарам боояш гІа а бахе из гІулакх шоашта хьатІаяи РСУнаькъан. Хоп парна шоаш хьаТІапйца гІулакх сихх сахочаргІаларах пах тешаб. Вожаш гІад а бахе кулге бохь. цар яххар ду. ВІаала болх ЛЯбола а балехь, ДІаХо фу дургда а халежай доаШта ремонта шера хьахийца аьчна Іаг хьаккхе хьатуа а дийр РСУ кассе ДІачуду. Хlаьта из ахча хьакхаьчачаьна хьы саюта РСУнаькъан а бан. Фу бе да из шар дале а наьха дале гар кассе из уллаш хиича? Ийс ет бола цана пяра кадах хьаьгаяи. йоаь. Уж а хьагІа ахчах. Хьа ТІаьгара из ахча юхадаккха вениар шиЙ дЬна духьал а гІоргва. Шу чакхдаллалца тахаяхоана болх ДІаболабергба, яхаш харцо я юшцан заказчикаш тебеш хул РСУ. Тіаццхьа шу чакхдальча вокхарна из ахча эпаш а дан: ДІаэне, пайда хІона баьбан, ыша банко юха ДІадоккхарцІа цунгара из яхаш РСУ кассе улларгІа цун кІезиг - дукха пайда а беш.

Иштта диса мегаш да уж шера коммунизмана цун хьанулдина 22 эзар сом доля ахча а. Шу ДІадолаеше болх ДІаболабергба ayна ДІаийлаяр из РСУ-с. Бакъда, чух яьа бутта кесиг Іера ДІадахийта болх хьа-м бабьан.

Бе беза болх уьс тайпара ба. ІалЬаьмате баШха гІирге ба. Иазрачье Московски утягІга хьаалда, диязза вІашТІардаь цІенош. ВІарчІа юрт хиллаг. нах бах цу чу. Хlьта а уж дагІа моттиг чухкийтта хилярца гонаьь мел доло дог1а, деЙ хиЙ цу цІеношта чухьяа. Чудухьа, чудуаш, чудуаш ларда кІаг а дьаье кІолхара лаьтта коачду. Тіаккха докхка дозал лаьтто дан. Из гІулакх баьъан долаш ьъалдаь дукха ха йоашцаье юкъ йийна да уж цІеношт.

Цул совгІа, доккха хІама да иу цІеношта гонаьха трактораш, машиная мотораша хІара ден-бус эсхьа доагаду бензин. Цахаддаш кхоачамбоацараш хуйит торговле министерстван цунна кара йолча организацеен предприятеешен. Хlанз а ухаш я торговль правилаш телхаяра, торговлен обществении кхачани промышленни товараш дохьхІра вІашТехьдохаха а деш.

Цунна цхьана гражданий предложеншца, заявленеш, жалобаш кхоастара порядкацара шІенхаттта

Дозал дешара

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ДЕРРИГАЧА ДУНЕН ТІА МАШАР ХУРГІКІАРА ЛОАРХІАМЕРА ТЕШАМ

Конфронтеагара денз кхоккам кІаьлбаларга дуне тІа хуълаш лаятта хуьлам, дунен халкъашта юкъера хаоттам тоабара хадданза кІоаргІуш датта процесс кІоаргІуш датта процесс — эпгтара хьалха из да Советски Союзан некъаршша лолиш социалистически мехкашен вІашш дага бувлаш дІаьхьу политика а вІашш лелаш тІулахкъа а цхьана тарадарах хьалхинна берзат. «Шийла-ча тІема» агрессивни курс юхатоқара а политика дунен прене маІ-шане цхьана дахнера чІоагІдара в Іалъяте боккха болх бу со-циалистически содружествах цун авангарда — Советски Союзон. Цуьнгахь доарІяьм бы варгвоалаш маьхьала тІулахь да ту мехкан некъаршша йолча партей кулгалхой каст-каста вІашагІкхетар. 1973 шера дена, хІара шера Крыме ю тІу тайпара хуьла вІашагІкхетарадар тайланен дикка традиции а хинна дІаэттад. Цар шерра торонаш ду вежаршша йолча партешен мехкашт цхьана дуьнен оттаде-ната политически, экономически, идеологически дешаех санна, дуьнен халкъашта юкъерча керттерча проблемаех а вІаш дагардар дуьнен ну хьакъеъха цхьа кинк белгалбен.

30—31 июле Крыме Болгаре, Венгре, ГДР, Монголе, Польше, Румыне, Советски Союза, Чехословаке коммунистически болх-лоби партей кулгалхой доттагІенех тІель вІашагІкхетаро кхы цІьах-хана а къаьста хьахьекхар, дуьнен халкъашта юкъерча арене поспа-тинан хуьшцамаш хуьлийа керттера фактораш э хинна дІаэттача вежаршша йолча партейн пач-чахьалижненийн йохаррІоашша пхьоагІоно, машар хьашт долаш йолча пар ара хьарча политически курсо дерригача дунен тІа машар кхерамазен «Іогіlбара гІулакха керда конструктивни гІа дІаьхьалкъашкъа баккхара кхы а йоккхагІа торонаш хьаьлнилга. Цу гІулакха чІоагІа новьхоетад ду КПСС ЦК Генеральни секре-тора Л. И. Брежнева ФРГ, США, Франце йиххьа беркатерча визит-тех хьахиннараша. Вежаршша йолча партей кулгалхоша боккха мах бо КПСС лемнера а хьакъо-ча политикана, дунен халкъашта юкъе боккхача лоарІяме йолча из политика кхоачашъеча Л. И. Брежнева ше дакъа лоаьцаш хилар.

Крымски вІашагІкхетарах итогІй хьакъехьара документ теркам тІабахйта Іомалеш доаьхьаш дуьнен общественнога центрера Іоварзаш а, йолзол дехьарча пресса а еш йолча керттера вы-водех иаІ я принципиальни класс-ови арахьара политика делаера социализмера вежаршша долча мехкий хьашташ дерригача халкъий хьакъара хьаштаниа цхьана тарлуш хилар. Цунна дола къьс-та тешна да — къаьрдагаш вІаш-ши цхьана гІулакхаш леладаре хьакъехьара, политически кхоач-кам хьалбе беза воении кхоач-кам, Центральна Европе тІема-нинг тера кІезигдара хьакъехьа хуъгІола переговораш, ерригача Индокитае ийсхоь машар оттабар, Гаргарагь Малхбоалеп конфликт цхьан кога тІа яккхар санна йолча вай заман керттерча проблемаех йола барХІ социалистически мехка позицеп документа тІа белгалъе хилар.

Машаре социализме нисанин тІоагІдараш хьотадаран болча хьоькъа а тІа керда лоарХІамера гІулакх хинна дІаэттача крымски вІашагІкхетарий итогаш тІоагІга кхоабаа а еш, прогрессивни ада-маш тешаш да, СССР-ен социа-листически содружествах цхьан лерргаІга дІаьхьова беркатерча политико кай планете политически климат тоадара тІехьа лоаттабеча къосаме керда доккхий толамаш доахаргхиларах, машаре цхьана дахара ленински принципаш дуьнен халкъашта юкъерча боламе котьаргхиларах.

КІАЙЧА ЦІАГІАРА ПЕРЕГОВОРАШ

Кіайча Ціагіа чакхъььяьнай японски премьера К. Танаке США президента Р. Никсонца хинца переговораш. Уш дІайиьхар тайпара общественнаи строй йолча мехкашта цхьаьна дуьнен халкъашта юкъера кхоккам кІаьлба-ра, царна юкъера вІаш цхьана леладу гІулакхаш шерлара долча хьалашка. Шинна а оагІоно цхьана яьча коммюнике тІа тьа-хьекхар дуьнен халкъашта юкъера кхоккам кІаьлдуш хилара шоаш раьза болга, белгалдаьккхар СССР-ан США-нен юкъера гІулакхаш тоагІдеш боккха а дІа-хьалкъашкъаьл баьккхалга, баог-ГІаш бола мах бир ядерни тІом па хІилитара СССР-ан США-нен юкъе яьча Соглашенени, Европера къаьмгленен вІаш цхьана гІулакхаш леладараи хьакъехьа хила еаача совещанена. Централни Европе тІема низий тера кІезигдара хьакъехьа хила еаача переговораши, Индокитаера хкоккам кІаьлбелга машаре къоастара дайча Парижски соглашени нешта. Цунна цхьана чар хьакъе-тар «вІаш цхьана гІулакхаш ле-ладараи кхерамазен» хьакъе-хьарча японско-американски догово-ора тоаш тоагІга разьа болга. Хіаьта США-ас дІакхайкадир Азе районе «боарамал тІех доаьшш низий дуьхьал лелаеш ца дага йол-та. Цар ишта кхьалтар а, американски тІема низаш латта Японе районаш а базаш а эргашъа тоае-чеи тоагІгьчеи керда гІа дІаьхьалдошкашъа баьккха хІама доа-цигІа».

Переговорашка лоарХІамера моттиг къоастанаьр Японеен США-нен юкъерча шин оагІонна-рча гІулакхий темана. Вашинг-тоне ше кхамаьл деш, премьер-министра Танаке боахар, шин мех-ка юкъе чухь тІехьхьара хана низаьклагІа хиннад США дІаьхь-ча японски кІалай экспорта шоай доЛамах боарам оттабар, тІе-ьъа хувцара валютанга координаци яр, торгован бувлаш цхьана нийсйар санна дола гІулакхаш кхочашделлра».

Цхьадоаца дешашта тІехьашка а ьъина, Японски правительствана вІашагІкхетача хана мегар оканал дехьарча шин партнераца тоагІга кхоасаме ьъина вІашлу-кьинаре кІаьхьа. ДІадахача щера 4 млрд. долларара кхочашш хинна Вашингтонера Токио торговле боарам, нийса алпера дІакхоачаш Іолохбар. Юха шоалагІа а долларца нийсдир японски нен, ва ва бахьан долаш 19 миллиард дол-ларара 15 миллиардара кхочашца Іолохбелар Токио запаси валю-тай боарам, хІаьта а хІанзарча вІашагІкхетаро цхьан кога тІа даханзар шин державна юкъера вІашдухьленаш гІулакхаш.

КИПР: ШАНТАЖАХ МА КХЕРАЛАХЬ

Кіпре керда зулам дахь гречески нахарал Гриваса кулгалдеча подпольни террористически орга-низацие агенташа. Цар доачІаьвза вихьан правительства членех паІ Х. Вакис. Дуккагіча дахьже бе-ккама дахь цар из, хІаьта вьина. Вакис хиннад юстице министр, хьинаре дакъа лаьцад Гривасаца ер тайнарий питаме гІулакхаш чакх да далийара. Из доашш. Кипрера кхоккар вІоагІдара, пре-зидента Макарйоса га доахараш тувлабаре, из тІера кхоссар сан-на дола политически хІамаш а хинна, ер юкъдоагІаш. Гривас кулг а нада боаржаяьча политика тІа доахар, из саг мукъъвоакхар-гра, нагахь санна Макарнос президентала вІашдоаш а, вийца боаьжа шиЙ новьхостийн кхыбга-раши хьакъеце а.

Кіезнга зуламаш дьадап Гри-веса, 1971 шера сентябре Грецен Кипре из къаЛлагІа хьаеспа-чул тІехьагІа денз уклаза соцаш-ни террористически акташ. Цхьа-на реакце ше деш дола хІама тийнача балхаца, къайлагІа ду. Гривас ше кІоргІарга подполье хьулалуш хинад. Дукха ха я нун планаш къайлагІа йоаца. Цунна тоагІга йоь Кипр Грецех дІакхетіара. Из цох дІакхіттара ну йсккха йоанача гІайрен тІа уъ-лача паччахьалкхене бахача ньъе вахара хьаьа-ди оьлхгарга хув-ьалургдолаш санна кет шуна. Президента Макарноса кулгалеча Кипра республике ше мел йок-ккача хана дІаьъор кхыча мехкий гІулакхашта юкъе па лелкарн парца машаре цхьана гІулакхаш леладареи политика я. НАТО чу-йоагІеча Грецех дІакхетаро цу военни блока юкъеозагрьар Кипр а. Кьлабдеадатлагическа пакта кулгалхой дукха ха я, ну гІайрен стратегически лоарХІам а бовваш, цу таЙпара планаш кхоачашъе гІерта, Гаргарага Малхбоалеп Іар-бий мехкашта дуьхьал «ун ну Іо-чуГІорйоазаца «авианосца» санна цоь пайда эца лерхІап бар уж. Х. Вакис лочкъавав вахьара Гриваса га доахарий кхмдола зу-ламаш цІоцкашта дийца а дий-ла, Кипра президента бІубена дІакхайкадир шантажа тІехьашка па валеи террористий питама гІулакхашта хоадамбоалап дуьхьаъоттеи ше лаьрхІа волга.

ВІАШДУХЬЛЕНАШ ДІАХЬАНЗА Я

Капиталистически мехкий фи-нансай министраша дакъа а лоа-цаш, Дуьнен халкъашта юкъерча валютни фонда (МВФ) «Комите-та-20» аргІанара заседани хилар Вашингтоне. Цига вугода-дар кийчо яра докхарап, цу эр-хьалха Бреттон-Вудсе тІаийна хинна, хІаш болх беш йолз дуьнен халкъашта юкъера валютни сис-тема хувцара реформаш. Хоош махкадара, бреттонвудски система доллара низа тІа латташ яр. Дух-хьал Малхбузен цу керттера ре-зервни валютана кризис хиларо лоздинг бретонвудски система тІулакх. из дар капиталистически дуьнен тІа нахалдаш валютно-фи-нансови хуьшамаш хилийта дола керттерча бахьанех пай.

Шин дийнахь Вашингтоне кхайлагІа хинначу ну вІашагІ-кхетаре министраша шоашта меа могаш дар дир керда катастрофи-чески валютно - финансон лелхя-маш ца хилийтара цхьана метте саттилга меттахьара а дьаьккха, капиталга дуе лоралургдола ре-форма лаха гІерташ. Укх шера сентябрь бетта Найробе хьуриоча МВФ ссесе тІоагІъерьча цу ре-форма положенеш.

«Комитета-20» балхо кхы цІьаь-кхаза а хьаьхьехьар дувца оттадаь керттера деташ кхоачашдара тайп - тайпара мехкашта кІоаргІа уйла ца ялга. Цу тІулакхо бухь чубахийтар эггара хььарагІболча оптимистий. Керттера вІашдухь-ленаш хилар тайп-тайпара мехкий платейкни балансий корреспи-тировка яри, валютни курсаш хувцалга цхьан кога тІа дакъ-ахари санна лоа лоарХІамера дош дувцача хана. Шоай вахьа-на хІама ца деча паччахьалкхе-нашта духьала санкнеш ялара хьакъехьа американски дІадехара «хоадамбоалаш» дувцала да ма-лакх Іомалеп, дашех, уйла ен дезаш долга».

Кевайозоно тешал деш махкада-ра, керттерча капиталистически мехкашта юкъе тІоагІга кхоьсаме деташш вІашдухьленаш хилар бахьан долзш, «Комитета-20» ма-ганзар валютни реформа кийчъя-ра аьттув болаш дола хІама вІашТіехьдаккха.

Н. ЧИГИРЬ,
А. БИРЮКОВ,
В. ГОНЧАРОВ,
О. АНИЧКИН.
(ТАСС).

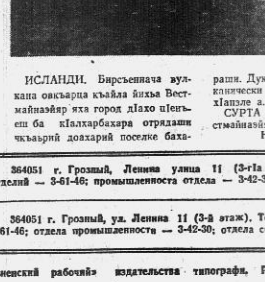

ИСЛАНДИ. Бирсьеннача вулкана окхьарца кхайла йиххь Вестмайнайбр яха город дІахо цІенеш ба кІалхарбахара отрядаш дохкаш ц1енош, улицаш вулканически окхьарах мукъъаьнахьа Іапзле а.

СУРТА ТІА: ишта я тахан Вестмайнайбра ихьа улица.

Норвик — ТАСС сурт.

ШКОЛАШТА ГІО ЭШ

Гаргагертай хьалхара школаш-ни гургал бека ха. Кастта кхо вза совгІа іохьханца партал тІа ховша бераш з долаш йоха шоай школашка чуберзаргба Назранов-новски района юрташкара дешарЙ-ой. Царна хал шоашта оу кий-чо яьй. Теш ух шоаш цІенача, гайдара классашка ховшаргхи-ларах.

Из ди ишта бехктоктаме хе-таш, вІалла дешархой каникулаш-ка бахаиза болча хана дена дешара кердача шера школаш кий-чъераш дукха ба. Дукха та я, масала, Назрань городера № 1, 3 йола, хІаьта Сурхотіара юкъера, ИсьйлекъонгІай-Юртара юхьханца-ра, кхыйола школаш дешара шу ДІадоладара кийчъьь.

Хіаьта а юкъ-юкъе ю ялар ца дийцача хоаставала хІама дац из лоарХІаме гІулакх кхочашлеча. Их хьалхех тта рейдаш бригада-на гучаьнапча цІьайочча факташа а.

Къьсстта воча хьал тІа я Іалъий-Юртара школа. Вечерняя, ІоагІашца «хьанан» а лаьца латт из. 1957 шера дена капитальни ремонт ца еш кхоачалъй из цу воча деи тІа....

Ук йохделена, варъена цун «мьъкенан» кІираца, марххалина, топпарча кхаЙлайохаш, гургал тохалехьа цун наІарап елла гІер-таш шоашта могар деш-ги боаьдг баьлаюртхой.

Хьалгара дилдача цун «шол-ГІоргъала мегаргбалап» я Дола-хьа-Юртара цІеза а. Вардена уйнаш кІезнга дозал. Іотіадаа-хийтача каг а душ іочуух. Дук-хьаш кхечаш цІеза а. Вардена уйнаш кІезнга дозал. Из ялаьнн ооаздоаьрг-ча йолаш. Іотіайлаьрьх цу тІа Іовш йола йодлай хиш дага моттиг а йоацаш плас-сашка Іочуух. Цу хиво вьикка-бетона сарпалаьтта кокъе яьхьана къоргех томараш а ехкаш сецалу бераша шоай керта тІа дега бІе-хька тІаламаш. Из ялаьнн ооаздоаьрг-ча Долаха-Юртарча берий укх дс-шара шера а. Хіама аьлча цу гІулакха пІелг-пІелгах тохаш саг ваш уьлаза.

Из сурт дайра тхона ТІой-Юрта а. Ухьаза чакхъуьх тхов. Вар-денна уйнаш хьалдаьхад, баьъда кердаларш Іотоха еза ардаккаш хІанзчуа тІехьагІа лаха еаш я.

Нагахь санна хІама мо мара ре-монт ца йиллар? Іа доалг бе-заме йоазача фусаме чубаха бе-заргба Аьлтий-Юртарча я шерарча школе а. ПІум Іочу а тувсаш мар-кхал чубоача неда чу песка а хьекхаш воаллача цхьан-шин болх ухьхоа дукха хІама дерзаш-кхе тамаш я. Хьабе безаш бола болх дуьхьа бя. Къьмстлет кирт а яц школа гонаха.

Экажжхонгий-Юртара ихьхьар-гара школа капитальни ремонт е еза ха тІехьяина массехх шу да. Баьъда, текущи яр е вІашТіехь-да доаллап йорт етташ лел цига-ра директор-нов. Гагиев.

— Массеэк ди да шифера дет-та ъьастамаш ца керадоларІаш со-лела, — йоазар ца. — Шифер-м лелаяр аз.

Шоай тишъенна школа фун-наІ дьа а дешара шера кийч а яь берашта болам ла бе ГІерташ, хьува юрта баха нах а. Дукха ха йоацаш белдхий бир пар цига. Хьаййача болхлоца кІираъ-ниъа бе беза болх цхьан дийнахь чакх а балькха ДІабахар. Хіаьта а материалаш ца хилча пайда бий цун...

Ишта, боаь ихьяда сухалца: къаьрхІин ялар директораша дІа-хьа удаш дехьар а сехьар а дехаш яйеш ыхТіаккхуьлча гІиллен материалех дер па дийнача ремонта долча гІулакха кхы хьа-ТІадолаГіаш гІо-новьхосташ доа-ъаш долаш школаш йисай районе.

Сорхозаш, промышленни пред-приятеш йІалла ун дагайлаГіаш а ъіи. Из бокхха, хала, бетіктокха-ме болх школаех шоаех тиЙна би-саб.

Нагахь санна юртоаеташ, сахозаш, предприятеи школаш-на материалашца, транспортаца, техникаца новьхостаца де оарша-гІ да йоаха безаме доаллургдад Назрановскн района школашка де-шара шу.

«Сердало» газета рейдови бригада: С. МУТАЛИЕВ, Назра-новски района «Комсомольски проиЗводства» член. М. АЛБОГАЧИЕВ, райони газета болхло. М. ЗАНГИЕВ, «Сердало» га-газета соб. корр.

ИРАЗАХ КХЕВУ ОБЛИГАЦЕ

Укх деношка Малгобекерча №№ 52, 64 йолча центральни сбе-регательни кассе ъьаьмекхар 1966 шера яраьхІиъ 176182 серед № 20 ficла Паччахьалкхен 3-процентни чура кхаж уха заем. 30 июне Ле-нингаде хинначу 56-ча тиражех 5000 сом кхаж бекаш ду заема.

Цу облигаце да ва Лаклерча Ачалхе ваха «Ахъазгуртский» кхача совхоза болзло Чергизов Сатабе Къьабгират.

Укх шера Грозненски, Гудермески, Советски, Урус - Мартановски, Шалински, кхыя райо-нашка сберегательни кассаш ду-кхача мІьхаь: 5000, 2 500, 1000, 500 сома бенача кхажамех ахча дІатіайнад.

Нохч - Гіалгіай АССР-е Пачча-хьалкхен 3 процентни чура кхаж уха заем дика йоазаш я. 1973 шера хьалхарча ах шера респуб-лике бахарашка 1 миллионин 900 эзаьрн сома маьха' облигацеи ех-кай. Хіаьта, цярех 344 эзар сома кхаж бенаб.

15 августе Клайпеде ауртал 57-ча тираж. Тираже заема 42 разрядах лоазберга 394 эзар 800 кхаж. Цар маь 21 мин. 527 эзар 520 сом ба. Царна юкъе 5000, 2500, 1000, 500, 100, 40 сома кхажамаш ца.

Хіара тиражех заема облига-цех кхаж бекаш тарлуш хилар лаьц-ча. Хіана аьлча, кхажа боарам эгемий ха чакхъьялаца цхьатарра латт, хІаьта кхаж бена облига-цеи дІахо йолча тиражашта юкъе йолаш.

Шу чакхъалаце Паччахьалкхен кІопропентни кхаж ухача заемех кхы а кхо тираж хуьрга.

Уж хуьрга: 40 сентябре—Казане, 15 ноябре — Запорожье, 30 декабре — Москве.

С. СМАГИН,
Нохч - Гіалгіай паччахьалкхен къььегамаь сберегательни кас-сай управленце вожкхагІа волаи инспектор.

ЮРИСТКОНСУЛЬТ ПРЕДПРИЯТЕ

КПСС ЦК а, СССР Министрий Совето а «Хьалха боахане правови-ван болх тоабарах» баьъа соцаш тІа белгалдоах ту балха дола хІоачачаболапаш.

Цу цхьан къьаст-къьастача министерствашка, ведомстваш-ка, хьашшаЙоча промышленни пред-приятеннаш праволни балха болг-ГІача тайпара мах па бари из лертІа вІашТіехьбаьккха па ца-лаьрн.

Производстван масштабашни боа-рамашн дика доккхагІа хиннача, боахама бувзаман чоолхане дийрзача, боахамий доалдара бо-кхонан а, инженетина а шерьеча-на хІинзарча хьалашка диллача социалистически законность а пач-чахьалкхен дишшлина а чІоагІъ-ярга гІулакх чІоагІа лоарХІам бо-лаш да. Предприятешкара правови болх тоабара керттердар да правови средстваех эффективно пайда а эпан боКъонца йолз боахама расчет юкъебоазарна предприятеи балха экономически хьокхамаш тоадар.

Дукхахча предприятешка, орга-низацешка болх бер ба юрисконсультан. Цо керда хьежача цар болх дукха лоарХІаме ца хета а тарлу. Бакъда из ишта дац.

Са дувца безам ба Нохч-Гіалгіай пищеконцентратшна производ-ственни объединене юридически «служба балхах лаьца.

Объединене юрисконсульта и. Шеренка хІара тера бокхха болх чакхбокхуьр социалистически ха-конкурсе чІоагІъеш. Хаддаяка тІехьожам лоаттабеш хул из хьа-хьегама законодательство ийса хьоачандара. Из болх ю ишта дика дІабахар а балъан долаш 1972 шера цхьа моттиг ийсъеш-наиц предприяте бахьан доапаш балхара сар дІавахькха е ца доа-гІаш хьоча балха вахІйта, ишта-ни хьабоча болххоли тІулакхера наьхен кхъьегама бокъонаш тел-хаяь. Из гІулакх ю предприяте ишшта дика латт юрисконсульта ца ер